

221883

LC
3

SEGON RAHONAMENT

QUE TINGUEREN DON PASCASIO Y PATATORTA

abentse tornat à encontrar una vesprada en la alameda, y no podentse negar Patatorta al argument, comensá Don Pascasio de este modo.

Realiste. **M**irant estich Patatorta quem vas foxint el costad, molts dies ha que desiche en gran ansia en tú parlar, perque segons tinch entés molt que contarme tindrás de eixes tan grans noticiotes que anheu al publich donant tú y los negros de tu clase á reu y á Deu mascarant.

Liberal. D. Pascasio, de noticies molt poques ten puch donar, no sabs de que el atre dia la paraula et vaix donar de no ficarme ya en res, ni de tals asunts parlar.

Real. Aixó es bò perque tú heu dinno en cara tres hores ya (gues tan vist eixir de una casa que la habien de asolar, deixant caure fusta y ripio damunt dels seus habitants.

Llib. Hòmo, y quina casa es.

Real. Que tingues valor de tal.

Llib. Pues no ha de tindre valor, si lo que em dius es engany.

Re. No es engany, perque yo aguit tot lo que estabeu parlar, y aixina no em desmentixques perque te cixirá mes car.

Estabeu en gran risota, en veu michana parlar, alabando al Señor Cú::::: dien que per terra y mar la constitucion defiende sense un instant sosegar, y que el atre dia ixqueren els nacionals de Alacant, y alvansaren hasta Ellis, fense grosos de pegar, que piegaren dos canons, y enterament despersad en gran perdua de chent Sempere habia quedat, y en aso á respost un atre, que á mí no se me ha escapat, no respantes, Patatorta, que la cosa bona va, ans que pase Sent Miquel noticies groses aurá, ans que sacabe este mes confie que am de cantar el trágala y viva Riego per Valensia y arrabals, y tú has respost molt content que aquell dia has de pegar sabrades als Realistes mentres pugues menechar els braços, y que despues tas de fer gros de robar

R¹ 12 100

les cases dels Servilons.

Llib. Hòme tot es veritat,
no et puch negar D. Pascasio
tot lo que em vas explicant:
però hòme, sabs lo que es,
yo et diré la veritat;
com yo tinch que viure en tots,
perque soc pobre com saps,
algun rato de tertulia
à eixa casa solch anar
perque me fan molts favors,
y així no puch remediar
abonarlos el partid
cuant del cas solen parlar.

Real. Quant mes voldrás escusarte
molt mes te crimirás,
ya et vaix dir el atre dia,
com be te enrecordarás,
quien hace un sexto hará un ciento,
y així per molt clar sabrás
que no es deu de un hòme vil
tantes infamies callar,
pero ya enfadat del tot
no podré mes aguantar,
com en atre frau te plegue
segons ara ha experimentad
cauras en la ratonera,
y serás per mí acusat.
Este es el ultim perdó,
no em tingues que demanar
ya mes favors en ta vida
pues ningú serà otorgat.

Llib. Confus me veix D. Pascasio,
perque ya no et puch negar
que soc exaltad del tot,
y repasat Lliberal.

Real. Tampoc ya no puch yo mes
tantes infamies callar
com estich mirant en tú,
y així trata reportar
mentres que et conte un paset
que asi en Valensia ha pasat,
no et penses que ya molts dies,

pues sinse ducte posar
en el 15 de Setembre
la fecha posada está.

Llib. Segons tú dius serà carta
Real. Sí, y ben curiosa que está,
y tambe en sabrás tú della.

Lli. En tot me vols carregar, D. Pas-
casio,

es posible que siga tan desgraciat.

Real. En vano te es la disculpa,
de mí en res cregut serás,
eres mes negre que el tisne,
y així cuant mes parlarás
cregues de que errarás mes,
calla y així asertarás.

Llib. Callar serà lo millor,
si yo poguera parlar
yo asegure D. Pascasio
no me insultaries tant.

Real. Que ha de insultar, *picaron,*
fracmaso, vil consumat,
no te done à tú la culpa,
si taguera fet tancar
en Serrans en la Cañeta
no em faries tant parlar.

Llib. Tú tens rahó, D. Pascasio,
fes lo que vullgues y abant;
sols tinch el gran sentiment
de que sabs tú per lo clar
que sempre am segut amichs
y res vols disimular
sabent la mehua opinio.

Real. Si maplegue à incomodar
cuant trates de contradirme
à lo que sé per lo clar,
y així acabem el argument,
deixem de mes disputar,
y oirás esta carteta
que en el carrer de Mañans
la recibi un sabater
no encara molts dies ya,
enviada per un negre
que tal volta tú sabrás

Sent. Tito , à espay,
Qué en lo Hospital habia bombes?

Tit. Ya me estaba yo admirant
no ixqueres en taponada,
Quant men aní al Hospital
fonc despues de haber sabút
la regla de tres::: estas?
Que al principi fea esqueneta,
y unflaba com un bastaix;
hasta que *dias y ollas*
em varen fer encontrar
la ingeniatura , machor
descubriment y mes gran
que en cercol *la quadriatura*,
la Piedra filosofal,
y altres coses que les tenen
per real de veritat,
y ningú sab ahon se troben.
Pero deixant asó apart,
vull que em digues de Valencia
les noticies mes flamants.

Sent. No he vist home mes dichos
desde Ponent à Llevant
que tú.

Tit. En qué està la dicha?

Sent. En que sempre has aplegat
à taula parada.

Tit. Com?

Explicam aqueixe arcá
que no el entenc.

Sent. Ten adones
quant haurá com uns huit anys
que vingueres de Madrit,
y arribares al instant
preciós de veure les Festes
ab que esta Ilustre Ciutat
celebrá la Exaltació
al Trono de Carlos Quart?

Tit. Y còm que es aixó molt cert!

Qué Funcions tan arrogants
varen fer en aquells dies!
y qué de sustos tan grans
vaix tindre! Deu que els perdone
que encara estic tremolant
de quant entraben los Moros,
y me empuchí al campanar
de Sent Domingo : qué coses!
Els bribons dels Estudiants
de la Naya , y moltes bromes
que vaix tindre.

Sent. En igual cas
estam ara.

Tit. De quin modo?

Sent. Escoltam puix y ho sabras.
La Ilustre mare Valencia
atenent que son Prelat
lo Excelentisim Senyor
Don Juan de Ribera está
per lo Sant Pare Pio Sext
colocat en los Altars,
ha determinat dar proves
del goig que al seu cor li cap
fent tres dies de Funcions,
que segons dihuen serán
el vint y sis , vint y set,
y vint y huit del que estam
mes de Agost, en que ab primors
y lluiments especials
ho faran com acostumen
els Catolics Valencians
en Procesó , Carros , Dances,
è invencions particulars:
con que mira estant tan prop
si et puc dir afortunat,
puix al cap de tant de temps
encontres tal novetat.

Tit. Home , em venen tantes coses
al pensament , que admirat

es.

estic de lo que me has dit.
Pero haber beatificat
à Sent Joan de la Ribera
em causa novetat gran,
habent yo infinites voltes.
rezat en lo seu Altar.

Sent. *Volvemos à las andadas.*
ya vas fent lo micolau?
Ignores no tinc paciència
pera oir tals necetats?
Si aixó que dius es Convent
de Franciscanos Descals
qué te que veure eixe asunte
en estes solemnitats
que es fan al Beato Ribera
que fon Virey , General,
y Arquibisbe de Valencia
aquell que el Reyne lliurá
de tan de Moret que habia
y va humilment suplicar
al Senyor Felip Tercer
Rey de España , se dignas
de separar la cizaña
del forment net , pur y clar?

Tit. No es Sent Joan de la Ribera
aquella Esglesia que está
mes enllá de la alameda?

Sent. Sí ; mes asó qué li fá
pera lo que estem dient?
Tú no has estat per acas
en la Esglesia del Colechí
enfront la Universitat?

Tit. Allí ahon está aquell Dragó
que es mencha un eafis de blat
cada dia?

Sent. Eixa mateixa.

Tit. Sí.

Sent. Puix allí está soterrat
lo seu beneyt Fundador,

que es delque ara estem parlant.
y allí ahon será la Funció
mes magnífica y mes gran.

Tit. Ya he caygút en lo formache;
miren la casualitat
de ser los dos Joans Ribera.
Perdone Usted , Seor Formal,
y castiguem si el he ofes:
ara me va per lo cap
que el any pasat en Mallorca
contaren per novetat
unes certes Llumenaries
que en honor de este Prelat
se feren entonces.

Sent. Cert :

Alló va ser demostrar
un rasgo del molt contento
que tenien.

Tit. Puix sabras
que molt ple de sentiment,
y mes que queixos está
el tal Senyor Don Dragó
perque sent lo principal,
no el trahuen del seu rincó,
tenintlo tot despullat.

Sent. Y en qué funda tal deret?

Tit. En que de quants allí ya,
ell asoles conegué
al Patriarca , y es clar
que sent lo Decano , deu
entrar en Funció tan gran,
puix tots an mort y ell sols viu.

Sent. Cregues que forsa me fan
eixes rahons , y he compres
que el manarán renovar,
y el traurán á la Placeta
tot vestit de punta en blanc.

Tit. Y es el modo de que estiga
content , quiet , polit y ufá.

Tor-

Tornant puix al nostre asunte,
tú que tot lo que fan sabs
podies anar dient
les prevencions mes brillants
que ya pera tal Funció.

Sent. Es , home , molt arriesgat
el parlar per conjectures,
y quedarem escamats
si es acas que no es confirmen
y ens reconvenen.

Tit. Tontás,
puix per sort som lo riu Juquer
que arrere no pot tornar?
Vacha lo cert per lo cert,
y lo ductós :::

Sent. Be has pensat:
Unes sentencies tens , Tito,
que em solen deixar parat,
y faria altre concepte
sino anares desbarrant
è eixinten fora del rogle.

Tit. De lo que estie mes ufa
es de que la Procesó
passará per lo Mercat
al principi , y tot hom pot
tornarsen al seu descans
sense tenir agonies.

Sent. Tú eres molt acomodat.

Tit. Conta puix algunes coses,
y valga la veritat.

S. Diu que els Botiguers de salses
fan un Chagantot molt gran
que es diu *Coloso de Rodas*,
setanta pams de alt tindrà,
estant entre dos montanyes
en un peu en cada part.

T. Y de ahon traurán tan gran bestia
Pensament endemoniat
à segút , à fe de Tito,

víndrenos ara à embocar
eixe Golós ó Dimoni,
que á tots nos voldrá menchar:
Desde ara dic que no tiren
res desde aqueixe afaram,
pues sent ell ab tan golós,
pera ell prou no tindrán.
Si acas me pert , Sento amigo,
no em busques per esta part,
que no bull res en Golosos
de Roses.

Sent. Preciós estas.

Es una , amic , de les set
Maravelles del Món.

Tit. Ya,
pués si les sis son com eixa,
no vull veureles chamay.

Sent. Els de Vara en un Arc formen
en la Plaza del Mercat,
poc mes avall del Coloso
el Temple tan celebrat
de Diana en Efeso , y crec
que estará ben imitat.

Tit. Bon pensament es aqueixe,
pero no cuela , chermá,
ya veix yo que esta Funció
molt arrere es quedará
de la del Rey.

Sent. Per qué causa?

Tit. Perque entonces à grapats
tiraben totes les coses:
Ya veig que els temps estàn mals
*pero siempre la abundancia
mata la necesidad*;
y sino chira les veles
à aquell Arc tan celebrat
dels Cansaladers , qué guapo!
una coixinera gran
me emportí de llonganises

y abadechos enflocats,
que tinguí pera dos mesos:
alló fon marcialitat,
y no Golosos ni Temples.

Sent. Home, t'ú eres molt tabal,
tots los Oficis arreu
ab porfia tirarán,
en señal de complacencia,
tot lo que els vindrá à les mans.
Hasta el Ferrers:::

Tit. Guarda Pablo;
en eixos no vull anar,
que em feren à tan cohent,
y ab tots los brazos cremats.

Sent. Pero aquella ferradura:::

Tit. Qué fan en lo Consulat?

Sent. Un Chardí molt primorós.

Tit. *Qué de esperanzas tendrán
con tanto verde!*

Sent. Una Font
dihuen que també farán
de llet, de vi y de aguardent
en certa Plaza.

Tit. Será
algun Anchel lo inventor:
eixe es pensament molt gran:
el vi y aguardent acote,
de la llet no en vull fer cas.

Sent. Y per qué?

Tit. Perque acostumen
à posar aigua de cals,
y asoles en la apariencia
es llet, arribant à acostar
algun durót, lo conviden
al provis à refrescar,
y hu paga la sehua boca.

Sent. Qui pensa tal desbarat?

Tit. *Quando el Cura lo dice, cree
que estudiado lo tendrá.*

Sent. Pero si aixó no pot ser.

Tit. No? Pues à mí em va pasar,
y tinguí un dolor de barres
que dos mesos em durá.

Sent. Al mateig temps se acabaren
les llonganises::: estás?
Lo que mes ha de lluir,
y lo que mes bo ha de estar
es lo dels Cansaladers.

Tit. *Diga Usté algo, So Formal,
que esa es gente muy atenta,
muy cortés y muy marcial,
y distinguen de colores.*

Sent. Has de saber que han pensat
en posar fet y deret
ahon puguen en lo Mercat:::.

Tit. Algun abre tot plenet
desde la soca hasta dalt
de Pavos, Polles, Bedelles,
Pernils, Cansalada, y quant
entra en les tals menudencies
del Señor Porc? He acertat?
que de un conclabe garbós
tot asó es pot esperar.

Sent. Esta bolta la has errada
que el pensament es mes alt.
El gran Castell de Figueres
estará representat
ab totes ses abanzades,
pertres, Guardies y Soldats:
En una paraula, aixi
com ell está fabricat
real y verdaderament.

Tit. Que siga tan desgraciat
que de ahon pense traure esmers
em quede aixi vadallant?
Molt desesperat estic!
mes que vachen vigilants
per que per los eaps del dits

també com el que la escrita.

Llib. D. Pascasio no sé tal,
podts creure en satisfaccio
que per molt sert puch churar
que no ense res de la carta.

Real. Que farás mes que negar,
aquell que nega no el penchen,
aixina ò diu el refrany,
pero no vos valdrán coples,
tots els negres arrastrats
de la tehua condició
al ultim la hau de pagar.

Llib. Ya dies ha que ho paguem
mes el dia no aplegat.

Real. Meando descansa el macho,
paraula de valensia,
mes desdichadts de vosatros
cuant el dia aplegará;
no se que dir Patatorta,
eres tonto ó ignorant,
et veus els dogals al còll
y no et vols desengañar,
quin atre el tonto escritor
que ha fet este desbarat
be que facil se pot creure
que estará fatuo del cap;
atén, atén estes lletres,
les que tú no ignorarás,
fetes per un hòme indigne,
sí, que el que trata insultar
negant son nom y llinache
de este que es pot esperar,
aixina fan molts dels negres,
mes pronte el dia vindrá
que acurten à molts la llengua,
el desorde fi tindrà,
aunque de estes badomies
tú es sert que talegrarás
sinse ningun ducte oirles.

Llib. D. Pascasio, vols callar?

llix la carta y retiremse
que á mí me se cau el cap.

Real. Si et caiguera de una volta

quedaries descansat,
y no aplegaria à estrem
de que morires penchat.

Llib. Encara tinch confianza
que ha de veure alguns penchar.

Real. Sí, si tens la gran fortuna
que cuant ixques al Mercat
eres de tots el darrer
molt gran fortuna tindrás;
no parles mes Patatorta,
aten la carta y vorás
les infamies que ya en ella
picardies y maldats.

Llib. Llixla y sarretirarem
que estich molt incomodat.

Real. La carta diu de este modo,
el dia y fecha sitant:

„Señor ilustrat Servil
alguns dels que an opinat
vosté y atres que som negres
sent mes que vostes de blanchs
li encarregue que procure
tals reunions evitar
en sa casa, pero al contrari
li dich com amich lleal
que va á tindre que sentir,
perque els que som apocats
confiem que am de ser pronte
en molt honor realsats,
y mes cuant asò no siga
estem del tot confiats
que ya hòmens desidits
encara en esta Ciutat
que sabran posar remey
à semechants atentats,
conque aixi, señor Servil,
trates en tot reportar
desde el recibo de esta
sinos mal heu va á pasar,
no mes pense el que vosté
y atres Servils son odiats
dels hòmens que en la Nació
sencontiem mes ilustrats;

quedes en Deu
y hasta latra.
Vixca la Constitusió
y el Rey Constitucional,
vixca la gran Relichó
y vixca Riego immortal.

Llib. Pero no has vist, D. Pascasio,
com eixe bon Lliberal
alaba la Relicho,
ell be se veu per lo clar
perque está al peu de la lletra.

Real. Quant estarem mes de espay
la Relichó que ells alaben
te faré veure per clar.

Llib. Pues hòme tú no has llechit
que en un terme prou legal
diu vixca la Relichó.

Real. Pero es la de Satanás,
que no es la que profesen
tots els verdaders cristians.

Llib. Hòme molta entema tens
als verdaders nacionals.

Real. Patatorra no me insulta
que em tens ya tan enfadat
que ya del tot la paciència
me sacaba per instants,
dius nacionals adaquells
fracmasons arrematats
que parlen dosmil blasfemies,
la Relichó abominant;
mes sabs lo que tinch que dirte,
segons en tú estich mirant,
no tens tú culpa, mes yo
que en vanó me estich cansant

en donar conversació
á un ereche consumat
com eres tú Patatorra,
pero dins poc temps vorás
als que tantes badomies
per Valensia van parlant
quant pronte estornarant muts,
perque el Govern enfadat
previndrà dosmil mordases
pera el pronte, y al remat
els va á sosoir á molts
la protecció del dogal,
sí Patatorra, eixe estrem
poc pareix que va á tardar,
tú trata de arrepentirte,
y per asò deus pensar
que en una boca tancada
mosques no poden entrar,
Patatorra despedimse
que el sol ya se va amagant,
y de asi á set ó huit dies
en desemboyrarme el cap,
vullich ferte unes evidencies
que et serán molt essencials,
á tú y á molts dels que ignoren
lo que es parla en la Ciutat
contra el Rey y Relichó:
me encontre del tot cansat.
En el tercer argument
el autor procurarà
fer saber algunes coses
que molts les ignorarán.

(Es propietat del autor.)

F. P. S.

F I N.

Bouaire, 58-pid

EN VALENCIA:

licencias necesarias: En la imprenta y librería de Manuel Lopez
Any 1823.